

Slovenstvo - folklora, poezija, provincialnost?

Nekateri so nam v zasebnih pogovorih očitali, da naš list premalo piše o jubilejih naših pesnikov. Res je — medtem ko so se letos vsepovsod visoko zaganjali valovi češčenja ob jubilejih kar štirih naših velikih pesnikov in pisateljev, Cankarja, Ketteja, Kosovela in Gregorčiča, je prišel naš glas v zboru, ki jim je prepeval hvalnice in se pri tem v medsebojnem tekmovanju stopnjeval do pravega kulta teh pesniških likov, bolj šibko do veljave. Temu pa ni bilo krivo podcenjevanje teh naših pesnikov in njihovega dela, kakor pa čut za ravnovesje in hotenje po realni presoji vrednot in naše narodne stvarnosti.

Slovenskim ljudem je samo v čast, če se spominjajo jubilejnih obletnic svojih pesnikov in pisateljev in jih častijo, toda tako češčenje ne sme postati pretirano in zagrniti vsega drugega. Poezija in literatura na splošno je samo del narodne kulture in civilizacije, samo ena izmed mnogih plasti narodnega življenja. Pri Slovencih pa se kaže nevarnost, da svoje narodno življenje in svojo vitalnost takorekoč v celoti poistovetimo s poezijo oziroma literaturo (pri čemer pa je poezija deležna neprimerno večje pozornosti kot pripovedništvo ali esejistika). Ta težnja je žal v obratnem sorazmerju z vitalnostjo našega narodnega življenja in z močjo našega političnega uveljavljanja in kot taka postaja nevaren in neiskren alibi za našo politično pasivnost, tudi tu na Tržaškem in Goriškem. Bučno češčenje pesnikov in pisateljev se zazdi izraz neuravnovešenosti v presoji naše narodne realnosti zlasti spričo dejstva, da gredo mimo nas obletnice rojstev in smrti drugih naših velikih mož, npr. politikov in znanstvenikov, kot tudi važni datumi v naši politični in splošni zgodovini skoro ali dejansko neomejeni in neopaženi.

Sredi preteklega stoletja, pred resničnim političnim in socialnim prebujenjem našega ljudstva je bilo obdobje, ko se je glavni del našega narodnega življenja in aktivnosti identificiral s pesništvom, oziroma z literaturo, z nastajajočo slovensko, umetno poezijo, od Valentina Vodnika preko Prešerna in Koseskega do Jenka in Levstika, Jurčiča in Stritarja. Vse druge oblike narodnega življenja so bile še v povojih. Potem so se začele oblikovati politične stranke in delavska društva, kmečke organizacije in združništvo, narodni tabori in prvi osnutki narodnega programa, težečega po združitvi slovenskih de-

(Dalje na 8. strani)

»Politična« hudodelstva?

Če primerja človek današnji italijanski dnevni tisk z dnevniki iz let 1943-45, mu pade v oči paradokсно dejstvo, da zavzemajo danes v listih poročila in fotografije o krvavih terorističnih kriminalnih dejanjih mnogo več prostora kakor takrat. Nikoli in nikjer ni bilo v dnevnem časopisju in v ilustriranih tednikih objavljeno toliko poročil o atentatih in političnem terorju kakor danes v Italiji. Seveda to ne sme privedi do zaključka — ki bi bil popolnoma zgrešen — da je danes v Italiji več političnega terorja, kakor pa ga je bilo v letih 1943-45 ali kakor ga je bilo in ga je še danes v raznih totalitarnih državah, od Čila do drugih držav, kajti tam je uganjala in uganja teror država, ki ne dopušča, da bi tisk poročal o njenem terorju. Vendar pa danes ta poplava poročil v tisku značilno odraža današnje stanje v Italiji in vzdušje, ki je značilno za današnje italijansko javno življenje. Prav zadnje dni so dnevniki polni poročil, komentarjev in fotografij o celi vrsti novih zločinov »političnega« in navadnega kriminalnega nasilja, zlasti o atentatu »napovcev« na ravnatelja varnostne službe Alfonsa Noceja v Rimu, pri čemer je bil eden od »političnih« banditov ubit, prav tako pa tudi eden od obeh policistov, ki sta spremljala Noceja, drugi policist in Noce sam pa sta bila hujše ranjena. Ubiti bandit Martino Zichitella je bil eden izmed skupine nevarnih kriminalcev, ki so pred meseci pod vodstvom proslulega sardinskega bandita Graziana Messine pobegnili iz ječe v Lecceju. Skrajno leva kriminalna »politična« tolpa »NAP« je doživela zadnje mesece, zlasti tudi po Nocejevi zaslugi, v Rimu in drugod hude udarce, zato se je povezala z navadnimi kriminalci, da bi »izpopolnila« vrzeli v svojih vrstah in se maščevala. Očitno je, da je skrivala,

vzdrževala in plačevala Zichitella, da bi ga potem uporabila za tako zločinsko akcijo, kot je bil ta atentat na vodjo protiteroristične policijske službe v Rimu in Laziu.

Ni mogoče zanikati, da obstaja tudi pravo politično nasilje, kot so npr. atentati na razne diktatorje, pa tudi druge politične osebnosti iz bolj ali manj opravičljivih političnih razlogov, zlasti v imenu svobode (ta beseda je velikokrat zlorabljena, posebno ob takih akcijah), dalje dejanja v teku revolucij itd., dejanja političnega protesta v v diktatorskih državah itd., toda tega, kar se zdaj v Italiji imenuje »politični« kriminal, nikakor ni mogoče spraviti v še tako široko pojmovani okvir politike. To je čisto navaden kriminal, ki se je domislil, da bi si nadel »politično« preobleko, da bi lažje prikrival grozotno gnusobo svojih dejanj, kot so ugrabljanje ljudi, ropi v bankah in zlatarnah, pri katerih vedno spet padajo nedolžne žrtve in pripadniki varnostnih sil, umori in uboji policistov na cestah, tatvine in ponarejanje dokumentov itd. To so kriminalne tolpe, ki hočejo za vsako ceno priti do ogromnih denarnih vsot, da bi se potem pod krinko poštenih in mirnih »dobro stoječih« državljanov vdali udobnemu in mirnemu življenju v za o-ropani in izsiljeni denar kupljenih vilah ob morju. Za dozdevno »revolucionarnostjo« in komunističnimi ali anarhističnimi gesli »napovcev« in drugih takih »političnih« banditov se skrivajo najodurnejša egoistična malomeščanska miselnost, pohlep po denarju in razkošju ter strah pred tem, da bi si morali služiti vsakdanji kruh s poštenim delom.

Označevati ta novi kriminal za »politič-

(Dalje na 2. strani)

Novo vodstvo Slovenske skupnosti na Goriškem

V četrtek, 9. t.m., se je sestal na svoji prvi seji novi pokrajinski svet Slovenske skupnosti za Goriško, izvoljen na zadnjem občnem zboru. Na seji so razpravljali o trenutnih pereh vprašanjih slovenske manjšine na Goriškem, izvolili pa so tudi nove izvršne organe stranke. Za predsednika so izvolili znanega vinogradnika Gradimira Gradnika s Plešivega, za podpredsednika Branka Černica, za političnega tajnika Marjana Terpina in podtajnika Marijo Ferletič. Novi odborniki pa so postali Karel Brešan (organizacija), Vladimir Sturm (šol-

stvo in mladina), Andrej Bratuž (tisk in odnosi z javnostjo), Damjan Paulin (krajevne uprave), Božidar Tabaj (blagajna) in Marko Brajnik (gospodarski in socialni problemi).

Na zasedanju sveta so spregovorili novi predsednik Gradnik, politični tajnik Terpin in deželni tajnik Slovenske skupnosti ter deželni svetovalec dr. Drago Štoka, ki je spomnil na deželni pomen stranke in na bližnji deželni kongres Slovenske skupnosti.

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 19. decembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Praznična matineja; 10.30 Nedeljski sestanek; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Zgodba o vodi«, napisala Milica Kitek; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Slovenske ljudske pesmi; 13.35 Klasično, a ne prerese; 14.00 Kratka poročila; 14.05 Musicals; 14.35 Orkestri; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila;

:: PONEDELJEK, 20. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Obletnica tedna; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Kulturni spomeniki; 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 16.00 Simfonični koncert, vodi Anton Kolar (1. del). Sodeluje pianistka Dubravka Tomšič. Igra orkester Slovenske filharmonije. Matija Bravničar: Kralj Matjaž, uvertura, Ludwig van Beethoven: Koncert v g-duru; 16.40 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Lahka glasba;

:: TOREK, 21. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavidan 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.15 Jazz utrinek. 10.30 Liki. 10.40 Prosta pot med notami. 11.30 Kratka poročila. 11.35 Iz slovenske folklorne. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Poročila. 13.00 Sestanek. 14.00 Novice. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 16.00 Simfonični koncert, vodi Anton Kolar (2. del). 16.40 Od melodije do melodije.

:: SREDA, 22. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Kratka poročila, 9.05 Dogodki iz naše zgodovine. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.15 Jazz utrinek. 10.0 Klepetata Jušta in Milka. 10.50 Glasbena šahovnica, 11.00 Kratka poročila, 11.35 Glasbena šahovnica. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Poročila. 13.00 Sestanek. 14.00 Novice. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 16.00 Fagotist Vojko Cesar. 16.20 Od melodije do melodije. 17.00 Kratka poročila. 17.05 Lahka glasba.

:: ČETRTEK, 23. decembra, ob: 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Kratka poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.15 Bliža se božič. 10.30 Božič v šoli. 11.30 Kratka poročila. 11.35 Naš posnetek. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Poročila. 13.00 Sestanek. 14.00 Novice. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.00 Poročila. 16.00 Harfistka Giuliana Stecchina. 16.20 Od melodije do melodije. 17.00 Kratka poročila. 17.05 Lahka glasba. 17.30 Za najmlajše. 18.00 Kratka poročila. 18.05 Slovenski znanstveniki. 18.15 »Cecilijanka 76«. 18.40 Glasbena panorama. 19.00 Poročila. 19.15 Novice.

:: PETEK, 24. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Kratka poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Slovenske žene. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.15 Bliža se božič. 10.30 Božič v šoli. 11.30 Poročila. 11.35 Glasbena šahovnica. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Poročila. 13.00 Sestanek. 14.00 Novice. 14.05 Z glasbo po svetu. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 16.00 Simfonična dela. 16.20 Od melodije do melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Lahka glasba. 17.30 Za najmlajše. 18.00 Poročila. 18.05 Zora Piščanc: »Mamica, pusti me živeti«. 18.20 Glasbena panorama. 19.00 Poročila. 19.15 Novice. 19.30 - 24.00 »Božično pričakovanje«. (20.00) »Ta sveti dan - Veliki dan«. Božična igra, napisal Andrej Šušter - Drabosnjak, predelava Bruno Hartman. (22.00) Naš božič. (22.30) Božični koncert. 24.00 Prenos polnočnice.

:: SOBOTA, 25. decembra, ob 8.00 Poročila. 8.15 Vesel božič. 9.00 Sv. maša. 9.45 Tjavidan. 10.30 Družina v sodobni družbi. 11.00 Poročila. 11.05 »Veronika in njene jaslice«. Napisala Lojzka Lombar. 11.30 Pratika. 12.00 Poročila. 12.45 Glasba po željah. 13.30 Sestanek. 14.00 Poročila. 14.30 Z glasbo po svetu. 14.0 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poslušajmo spet. 16.45 Z božičnih koncertov. 17.15 Izbirajte v diskoteki. 18.00 »Dežurna služba na božični večer«. (Josip Tavčar). 18.20 Glasbena panorama.

Štirje od »praške pomladi« izpuščeni

Na Češkem so izpustili iz ječe štiri politične jetnike, znane iz časa Dubčkovke »praške pomladi«. To so Milan Hübl, Jiri Müller, V. Sabata in A. Rusek. Hübl je bil v času »praške pomladi« ravnatelj partijske akademije in eden najvidnejših članov centralnega komiteja KPČ, Müller pa je bil predsednik Studentovske zveze. Ostala dva sta v tujini manj znana. Vsi štirje so bili leta 1972 obsojeni na zaporne kazni od pet do šest in pol let. Odsedeli so torej večino »kazni«.

Hüblava žena je povedala, v skrivnem intervjuju s tujimi časnikarji, da je napravil njen mož iz protesta proti razmeram v ječi gladovno stavko. Za svojo obsodbo in bivanje v ječi je moral tudi plačati vsoto, ki je mnogo višja, kot jo je lahko zaslužil s svojim slabo plačanim delom v jetnišnici. Sama je po mozevi obsodbi izgubila službo kot univerzitetna asistentka in njenim otrokom so kljub nadarjenosti in dobrim uspehom v šolah onemogočili dostop do višjih šol. Hüblu in drugim političnim jetnikom so oblasti čim bolj oteževale dopisovanje z družinami in so tudi drugače kršile v odnosu do jetnikov celo lastne zakone, poleg Listine o človeških pravicah, kot so tudi naglasile njihove družine v pritožbi, katero so poslale marca letos partijskemu šefu Husaku. Politične jetnike so držali tudi v intelektualni osamljenosti. Njihovo delo v jetnišnici je obstajalo iz pri-

šivanja gumbov na karton in iz sortiranja steklenih biserov, podobno kot npr. svoj čas v nacističnem KZ Dachau, kjer je morala velika »komanda«, ki jo je sestavljalo na stotine zaprtih intelektualcev iz raznih evropskih držav, sortirati cunje.

Tudi iz Vzhodne Nemčije se zadnji čas množijo vesti, da morajo živeti politični jetniki v tamkajšnjih zaporih v hudih razmerah. Tudi hrana je zelo slaba in nezadostna. V Vzhodni Nemčiji je baje okrog 5000 političnih zapornikov.

—0—

NOVICE

V evropskem tisku se množijo zaskrbljeni glasovi zaradi pospešenega oboroževanja Sovjetske zveze, ki še vedno zapostavlja življenjsko raven svojega prebivalstva oborožitvi. Njen cilj je očitno ta, da postane vojaško najmočnejša sila sveta. Toda kaj potem? se sprašujejo opazovalci. Ali stremi po hegemoniji nad vsem svetom? Tega ZDA in Kitajska nista pripravljene dopustiti in to bi bil lahko vzrok tretje svetovne vojne. Upati pa je, da bo prej nastopila demokratična odjuga v Sovjetski zvezi.

Na seji predsedstva ZKJ je bilo prebrano poročilo predsednika Tita, da je zavrnil predloge Brežnjeva med njegovim zadnjim obiskom, da bi dala Jugoslavija sovjetskemu vojnemu ladjevju oporišča v svojih pristanih in da bi se tesneje vključila v Comecon in naslonila na varšavski pakt. Poudarjeno je bilo, da hoče ostati Jugoslavija dosledno na stališču nevtrščnosti.

Ameriški zunanji minister Kissinger je opravil poslovilne obiske v Evropi. Kmalu ga bo nadomestil — z ustoličenjem Carterja za predsednika — Cyrus Vance. Kissinger bo šel baje spet za univerzitetnega profesorja.

Letos so pobrali vse Nobelove nagrade ameriški državljani. Izročil jim jih je 10. t. m. mladi švedski kralj. Pri tem pa je ameriški fizik T. Ting spregovoril tudi v kitajščini, da bi poudaril svoje kitajsko pokolenje.

V Vzhodni Nemčiji smatrajo menda popevkarje za nevarne ljudi. Izgnali so znanega popevkarja Biermanna, ki se je norčeval iz presnih oblastnikov, in potem še njegovo prijateljico pevko Nino Hagen. Obama so odvzeli državljanstvo. Zgleda, da visoko cenijo politično moč popevkarstva.

KONCERT

ob 10-letnici pevskega zbor
FANTJE IZPOD GRMADE

19. 12. 1976 ob 16. uri — MOTEL AGIP, DEVIN

V začetku leta 1966 se je v Devinu zbrala skupina mož in fantov, ki jih je družila ljubezen do petja. Bili so to možje in fantje iz vasi od Jamelj do Slivnega in zato so poimenovali nastajajoči zbor »Fantje izpod Grmade«. Že istega leta je zbor imel svoj krstni nastop 26. junija v Nabrežini.

Deset let je minilo. Skoraj ni dvorane v zamestvu, v kateri zbor še ni nastopal. A nastopal je tudi v Sloveniji, na Koroškem, v Švici, kakor tudi na radiu Trst A in na radiu Koper. Sodeloval je na mnogih prireditvah in ob današnjem praznovanju desetletnice obstoja beleži svoj 184. nastop. Zbor se trudi in si bo po svojih močeh še dalje prizadeval, da bi posredoval poslušalcem lepoto slovenske pesmi.

»Politična« hudodelstva

(nadaljevanje s 1. strani)

ni« in »revolucionarni« je žalitev ali bi vsaj morala biti žalitev za vse tiste, ki vidijo v politiki prizadevanje za resnično izboljšanje političnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih razmer v Italiji in za splošni napredek. »NAP« in podobne tolpe na levi in desni so sestavljene iz odurnih kriminalcev, ki se odevajo v nekako fantastično »politično« ideologijo, da bi skrili gnusnost svojega početja. Dejstvo, da se najdejo med njimi tudi ljudje, ki so študirali na univerzi sociologijo ali kaj podobnega, na tem nič ne spremeni. Kriminal in bolešni pohlep

po denarju nista bila nikdar omejena samo na neizobražene, in »izobražen« kriminalcec zasluži še tem hujsko obsodbo v javnosti in na sodišču.

Ta kriminal se je povezal za organiziran boj proti državi in družbi, ki jo ta povezuje in predstavlja, ne zato, da bi po zase privelečenih anarhističnih teorijah reševal »izobčence iz družbe«, ki da jih baje država tlači in zatira, ampak da bi državo kot ščit družbe razkrojil, da bi imel čim bolj proste roke pri ropanju in tatvinah. Tega ne bi smeli pozabiti tisti, ki naseda jo teoriji o »političnosti« takega kriminala.

PISMA UREDNIŠTVU

Spoštovano uredništvo!

Slovenska skupnost je redno sodelovala na vseh sejah komisije za statut Kraške skupnosti s konkretnimi predlogi, ki pa so na žalost bili skoraj v celoti zavrnjeni. Med drugim je zahtevala:

1. Statut naj se izglasuje v obeh jezikih, tako da bosta besedili enakovredni. To je bila edina zahteva, ki je bila sprejeta.
2. Predsednik in podpredsednik naj obvladata slovenski jezik. Ta predlog je bil zavrnjen, zanj je glasovala le SSK.
3. Sestava odbora naj bo odraz etnične sestave prebivalstva, ki ga upravlja Skupnost. To je bilo tudi odbito.
4. Uslužbenci naj obvladajo slovenščino. Odbito, češ da bi se tako oškodovalo predstavnike večinskega naroda.
5. V tehničnem posvetovalnem odboru, naj bodo tudi predstavniki najbolj reprezentativnih organizacij in društev, ki so zainteresirana pri gospodarski, družbeni in kulturni rasti, skupnosti. S tem predlogom je SSK hotela dati možnost slovenskim društvom in organizacijam, da bi imele svojega predstavnika v tem odboru. Tudi to je bilo zavrnjeno.

Poleg tega je predsednik dr. Colja na seji komisije za statut v imenu PSI predlagal, da bi se sprejel poseben člen statuta, ki bi predvideval, da eden od dveh predstavnikov (predsednik ali podpredsednik) obvlada slovenski jezik. S tem se je strinjal komunistični delegat na omenjeni seji Guglielmi. SSK je vzela to na znanje kot znak dobre volje omenjenih strank. Na seji skupščine 7. t. m. pa tega predloga nismo slišali in naše zahteve pod točkama 2 in 3 so bile označene kot protustavne. Dr. Colja je v začetku seje izjavil, da misli odbor predlagati po sprejemu statuta resolucijo, v kateri naj bi bila izrečena politična volja, da bi predsednik ali podpredsednik znala slovensko. Tega pa nihče ni storil.

Končno je predstavnik Slovenske skupnosti v glasovalni izjavi pozval PCI in PSI na politično odgovornost do vseh Slovencev ter označil vedenje omenjenih strank kot podobno onemu, ki smo ga bili vajeni pri DC. SSK priznava, je dejal govornik, da je statut v nekaterih točkah boljši od vseh ostalih v raznih upravnih telesih, da pa se bodo njeni predstavniki vzdržali glasovanja, da na ta način izkažejo svoje nezaupanje načinu upravljanja sedanje večine, ki ne kaže pravega posluha za probleme manjšine.

Za pozornost se Vam zahvaljujeva

Marija Ferletič

Antek Terčon

kot predstavnika svetovalske skupine SSK v kraški gorski skupnosti

Vprašanje našega tiska

Vsaj enkrat, če ne večkrat, zasledimo v zamejskih glasilih pozive kot »Poravnajte naročnino!« ali »Podpirajte naš tisk!« ter »Darujte v tiskovni sklad!« ipd. Sledi še nekaj poduka, kako nujen in potreben da je zamejstvu lastni tisk in da če bi ali ko bo zamrl, naše zamejske skupnosti kot narodne osebnosti ne bo več.

Vse to je čista resnica, saj z lastnim tiskom preneha osnovna vez, ki nas povezuje v celoto, tako da nismo samo trop posameznikov z

nekaj društvu, ampak družbena, kulturna in politična osebnost, ki ji pritičejo tudi ustrezne pravice. Nekaj uspeha takšni pozivi vsekakor imajo. Po drugi strani pa ostajamo daleč od tega, da bi se naš tisk razmahnil in opravljal tisto obveščevalno, kulturno in družbeno nalogo, ki bi si jo od njega želeli.

Izdajatelji naše tiskane besede lahko računajo na določen krog odjemalcev, ki ga, vsaj neposredno, ne ogroža vsedržavno časopisje. Zaradi omejenega prodajnega prostora bi moral naš tisk po zdravi tržni logiki že zdavnaj ugasniti, če bi ga ne vzdrževala požrtvovalnost naših ljudi, ki poleg tega, da se naročajo in da kupujejo tednike in mesečnike, tudi prispevajo v tiskovni sklad. Poleg njih pa tudi požrtvovalnost izdajateljev, urednikov in dopisnikov, ki opravijo ogromno zastojnega dela in to povrh svojega poklicnega dela in družinskih skrbi. Zaslužijo priznanje, ki jim ga lahko izrazimo najbolje s tem, da tudi sami, vsak od nas, začutimo odgovornost in poslanstvo naše tiskane besede, tako da jo vsak od nas podpre in širi in se zaveda njenega pomena.

Vprašanje pa je, koliko neizkoriščenih možnosti za razširitev naše tiskane besede imamo še v zamejstvu? In v svetu? Ali ne bi mogli naklade naših listov toliko povečati, da je ne bi ogrozili nenehno rastoči stroški za papir in tiskarno?

Držalo bo, da velik del naših ljudi kupuje tudi drugojezični tisk, bodisi zato, ker so ti listi mnogo bolj debeli, revije pa kričeče poslikane. Velik del kupcev vseh teh revij niti ne prebira, ampak le prelistava. S tem se ne odtuje samo svojemu lastnemu jeziku, v kolikor gre za naše ljudi, ampak tudi splošni obveščevalni, družbeni in kulturni. Živo narodno in družbeno zavest zamenja pozunanjeno gledanje na kritična vprašanja našega obstoja, klišejska in šablonska zavest.

In prav na tem mestu pridemo do kritičneča stališča v zamejskem obveščanju. Njegov sedanji miselni model je meščanski in deloma še čitalniški. Zajema nekaj svetovnega in nekaj vsedržavnega dogajanja (zato da bomo »odprti svetu«), potem še politično in prosvetno dogajanje v zamejstvu in nepogrešljivo književnost in umetnost kot menda najpomembnejšo kulturo. Skoraj v celoti pa ostaja neobdelano polje delovne, duhovne in tradicionalne kulture (z izjemo v letnih koledarjih - zbornikih), to je vsa naša podeželska kultura, od obdelave zemlje do kmečkih domov, zgodovinskih simbolov, grbov ipd. Naša kulturna merila so posnetek meščanskih kulturnih pojmovanj, ki podcenjujejo podeželsko tradicijo. Meščanski krogi si, skorajda nezasluzeno, prisvajajo kulturno delo umetnikov - posameznikov. Ponosni so na nekaj, kar niso sami ustvarili, ampak le plačali, ker imajo denar. Nasproti temu pa je podeželska duhovna in delovna kultura množična. V svojih navadah in načinih dela nosi tisočletne kulturne in duhovne vsedline in je last vse srenje. Poleg tega pa tudi ona poraja iz svoje srede umetnike - posameznike, glede na številčnost kakega kmečkega naroda (naša slovenska tradicija je v bistvu kmečka, čeprav ne edino kmečka), verjetno še veliko več kot kaka velika meščanska država, ki je, zgodovinsko gledano, šele tvorba preteklega stoletja.

Zato bi tudi naš tisk kot najpomembnejše povezovalno sredstvo v zamejstvu moral iskati mnogo širšo in značilnostim naše skupnosti ustrezno zasnovano.

Iskanje širše zasnove, novih oblik, je v določenem pogledu tudi tveganje in napor. Tveganje v tem, da so prav najzvestejši bralci navezani na določeno vsebino listov in bi jih ob večjih spremembah lahko razočarali. Napor pa v tem, da izdajatelji in uredniki, ki so s svojim poklicnim delom preobremenjeni, niti ne morejo nenehno iskati novih področij pisanja in obveščanja in preizkušati, če bodo pri bralcih vžgala ali ne. In vendar se zdi, da bi bilo vsaj deloma le treba kake spremembe, ko pomislimo na vsa poročila, ki so jih v bistvu prinesli že drugi listi, radio in televizija. Naša javnost bi morala biti npr. ponosna na mnoge stvari iz slovenske zgodovine. Pomislimo na koroško oz. še karantansko ustoličenje, katerega opis je tvorcu ameriške ustave utrdil spoznanje, da je taka oblika vladanja, to je, da ljudstvo poveri oblast vladarju, sploh možna. Ali na stoletne boje Slovencev in Hrvatov s Turki, najmočnejšo vojaško velesilo poznega srednjega in začetka novega veka, pred katero so naši predniki vzdržali. Ali pa starodavna ustanova županov. Itd. In še veliko stvari, ki so našemu narodu v čast, bi odkrili, če bi jih le primerjali z vsem tistim, na kar so ponosni naši sosede. Včasih tudi ne najbolj upravičeno.

- a p

—o—

SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA - GLASBENA MATICA - NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

K O S O V E L

O pesniku: Marko Kravos
Komorni zbor Glasbene Matice: vodi Janko Ban Pevski zbor Igo Gruden: vodi Sergij Radović
Mezzosopranistka Nora Janković
Basist Ivan Sancin
Pri klavirju: Neva Merlak
Člani Stalnega slovenskega gledališča Miloš Battelino, Stanislava Boninsegna, Stojan Colja, Silvij Kobal, Mira Sarđoč, Miranda Caharija
Scena in likovna oprema: Klavdij Palčič
Režija: Mario Uršič

KULTURNI DOM - SREDA 23 DECEMBRA OB 20,30 VABLJENI

—o—

GLASBENA MATICA — TRST
Sezona 1976 - 77 — Četrti abonmajski koncert
V ponedeljek, 20. decembra 1976,
ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

Komorni orkester »F. BUSONI«

Dirigent

ALDO BELLİ

Solisti

MOJCA ŠIŠKOVIČ — čembalo
FERNANDA SELVAGGIO — violina
GIORGIO SELVAGGIO — violina
NEREO GASPERINI — violončelo
JANKO KICHL — violončelo
ROBERTO DENTI — oboa

—o—

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi vedno večjih stroškov smo primorani s prihodnjim letom zvišati naročnino. Letna naročnina bo tako 6.000 lir, za inozemstvo pa 8.000 lir. Naročnike prosimo za uvidevnost in razumevanje.

UPRAVA

Slovenska skudnost razpravljala o Osimskem sporazumu

Izvršni svet SSK v Trstu je na svoji redni tedenski seji dne 13. tega meseca med drugim razpravljala o poteku razprave v poslanski zbornici v Rimu v zvezi z ratifikacijo osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Razprava se bo nadaljevala sredi tega tedna in se predvidoma zaključila.

S tem v zvezi izvršni svet SSK ugotavlja, da je poziv Slovenske skupnosti vsedravnim strankam ki so za odobritev osimskega sporazuma, naj med razpravo v Parlamentu zahtevajo ustrezne dopolnilne popravke k besedilu vladnega osnutka ratifikacijskega zakona, tako da bi ta izrecno vseboval tudi obvezo vlade do zaščite slovenske manjšine na vsem ozemlju dežele Furlanije - Julijske krajine, imel določen pozitiven odmev. V posegih predstavnikov KD, KPI, PSI in PSDI je v eni ali v drugi obliki prišla do izraza potreba po zaščiti slovenske narodnostne skupnosti ter njena zaskrbljenost v zvezi z usodo njenega ozemlja na Krasu. Nekateri poslanci (kot n.pr. Fortuna in Lombardi) so napovedali predložitev popravkov in resolucij v korist zaščite slovenske manjšine ter izrazili upanje, da bodo te popravke podprle še druge demokratične sile. Pomisleki v zvezi z lokacijo industrijske cone na Krasu so prišli do izraza tudi v posegu istega socialističnega poslanca Fortune iz Vidma.

Izvršni svet SSK, medtem ko z zadoščanjem jemlje na znanje zavzetost omenjenih parlamentarcev za tolmačenje zaskrbljeno-

sti in pričakovanj slovenske manjšine, ponovno poziva njihova politična vodstva, naj jim omogočijo, da vztrajajo pri svojih pobudah v prid zaščite manjšine pri nadaljevanju parlamentarne razprave o ratifikaciji osimskega sporazuma.

Ob tej priložnosti izvršni odbor ponovno poudarja nujnost, da predsednik vlade Andreotti čimprej sprejme delegacijo slovenske manjšine v Italiji, kakor je zagotovil ob svojem obisku v naši deželi dne 3. septembra tega leta.

Seja občinskega sveta v Devinu-Nabrežini

Pred tednom dni se je sestel na redni sejin devinsko-nabrežinski občinski svet, da imenuje svoje predstavnike v novoustanovljene vaške sosvete.

V začetku seje je svet vzel na znanje odstop svetovalca SSK Brezigarja, ki je zapustil to mesto, ker je prezaposlen kot tržaški pokrajinski svetovalca in ki tudi zaradi službenih dolžnosti ne more obdržati obeh mest. Terčon je v kratkih besedah orisal velik doprinos, ki ga je s svojim delom dal Brezigar devinsko-nabrežinskemu svetu in se mu v imenu SSK javno zahvalil. Na njegovo mesto je bil izvoljen Ivan Breclj iz Devina, ki je izrazil voljo, da bo z vsemi svojimi močmi sodeloval pri upravljanju občine.

Zatem je sledila odobritev odborovih

POSVET O PEDAGOŠKI SLUŽBI V SLOVENSKI ŠOLI

Slovenski raziskovalni inštitut in Sindikat slovenske šole v Trstu prirejata v soboto, 18. decembra 1976 ob 15. uri v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, ul. Petronio 4 POSVET O PSIHOPEDAGOŠKI SLUŽBI V SLOVENSKI ŠOLI. Sodelujejo: Oskar Bole, Pavel Fonda, Egidij Košuta, Hektor Johan, Nada Pertot, Danilo Sedmak. K udeležbi in razpravi vabljeni vsi.

—o—

V Tržaški knjigarni je dobiti novo knjigo znanega slovenskega političnega publicista Lojzeta Udeta o Koroški. V knjigi obravnava zgodovino koroškega vprašanja zlasti v povojnih letih.

sklepov in že pri prvi točki se je ozračje ogrelo, ko je odbornik Caldi predlagal odobritev sklepa, da se odzame 1.304.000 lir, ki je bil namenjen domačim športnim in prosvetnim društvom in se ga nakaže društvu Inter 1904, ki se je obvezalo, da bo z omenjeno vsoto zgradilo rokometno igrišče blizu telovadnice. Najprej je prosil za besedo Terčon, ki je v imenu SSK tako vedenje ostro grajal. Dejal je, da se je prvič ustanovitvi športnih društev v naši občini zgodilo, da bodo ostala društva brez podpore, ki se vsa nakaže enemu samemu društvu, ki je točno politično obarvano, ne da bi se predhodno o tem obvestile svetovalske skupine, kaj šele ostala društva. To karakterizira način delovanja te uprave, ki se vede, kot da bi razpolagala z večino skuša postavljati ostale pred izvršena dejstva in jih tako prisiliti k sprejetju ali ne posameznih predlogov, brez možnosti diskusije ob spremembah. SSK se je pridružil dr. Pase za DC, ki je med drugim dejal, da ga sicer ne čudi tako vedenje PSI, da pa ne more razumeti PCI, ki ni smatrala za potrebno, da bi odbornik za šport (Lesizza PCI) povedal vsaj besedo o tem. Po neprepičljivem medlem zagovoru Colje (PSI) in po vztrajnem molku PCI je predlog bil odo-

Delovanje sekcije Slovenske skupnosti v Sv. Križu

Preteklo sredo zvečer se je v Sv. Križu zbralo lepo število članov in prijateljev Slovenske skupnosti, da bi se pogovorili o nekaterih perečih vaških problemih. Srečanje, ki se ga je kot dobrodošli gost udeležil deželni tajnik dr. Drago Štoka, je odprl in vodil Tone Kostnapfel. O delovanju vaške sekcije, o njenih pobudah na šolskem in drugih področjih, ki so bistveno važna za rast in napredek našega življa, je poročal tajnik Milko Sedmak. Ta je prisotne podrobno seznanil s problemi, ki zadevajo regulacijski načrt, otroški vrtec, osnovno in srednjo šolo ter nazadnje jasno opredelil stališče Slovenske skupnosti do novosti, ki jih bo prineslo izvajanje določil osimskega sporazuma.

Navedene točke je dopolnil dr. Drago Štoka, čigar izvajanja so prisotni pozorno spremljali in o njih živahno razpravljali. Beseda je pri tem stekla tudi o zadnjem zakonskem predlogu, ki ga je SSK po svojem deželnem poslancu predložila glede potreb, ki jih imajo slovenske šole, združenja staršev in slične ustanove pri dvojezičnem poslovanju s pristojnimi oblastmi in ki je bil kot tak sprejet.

Končno so se prisotni soglasno izrekli, naj se kriška sekcija Slovenske skupnosti poimenuje po zaslužnem slovenskem de-

lavcu domačinu Kristjanu Tencetu, ki je uspešno in aktivno deloval že pred prvo svetovno vojno v prosvetnem društvu »Skala«. Kot prepričan demokrat in zaveden Slovenec je v Sv. Križu začel organizirati delavcev slovensko delavsko organizacijo, zaradi česar so ga politični nasprotniki totalitarnega kova tudi fizično napadli. Po prvi svetovni vojni je Kristjan Tence spet na delu z organiziranjem prosvetnega društva »Vesna« in njenega pevskega odseka. Kot sposoben odbornik je prevzel tudi predsedstvo društva, dokler ga ni fašistična oblast prisilno razpustila. Skoro istočasno je bil pokojni Kristjan Tence tudi predsednik vaške hranilnice in posojilnice, ki jo je vodil, dokler ga fašistični tajnik Manes ni odstavil.

Po drugi svetovni vojni ga najdemo med ustanovitelji Slovenske demokratske zveze, katere podpredsednik je tudi ostal do smrti leta 1963. Po soglasni oceni navzočih članov in prijateljev je izbira imena za našo sekcijo primerna in utemeljena, saj predstavlja počastitev spomina zaslužnega Slovenca in obenem ponovno ovrednotenje idealov, ki jih v današnjih razmerah vztrajno zagovarja in brani kot edina samostojna slovenska stranka prav Slovenska skupnost.

P. D. FRANCE PREŠEREN - Boljunec vabi na

KULTURNI VEČER

s katerim želi slovesneje začeti svojo dejavnost v novem GLEDALIŠČU »FRANCE PREŠEREN«.

Prireditve bo na dan otvoritve, v nedeljo, 19. decembra 1976 ob 17. uri.

VABLJENI!

Vabil posameznikom ne bomo pošiljali.

bren z glasovi PCI, PSI in PSDI, proti pa so glasovali svetovalci SSK in DC.

Možno je, da bo ta dogodek, ki je imel velik odmev predvsem pri naših športnikih in prosvetarjih, imel še resne posledice za nadaljnje upravljanje nabrežinske občine. Med drugimi sklepi naj omenimo še podporo 150.000 lir nekemu italijanskemu društvu, ki ne deluje v občini in ki je upri-

(Dalje na 8. strani)

Steuerjan

Nova številka domačega glasila

Izšla je novembrska številka »Steuerjanskega vestnika«, ki prinaša izčrpano kroniko dogajanj v tej vasi v zadnjem času, zato povzemamo iz nje nekaj najvažnejših vesti. Na prvem mestu je objavljena novica, da je deželni svet prejšnji mesec odobrila predlog deželne odbora, da se v potrešno področje vključijo tudi občine Krmin, Dolenje in Steuerjan. Predlog je podprl tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka. Naslednji članek nas seznaja s sestankom steuerjanske sekcije Slovenske skupnosti — Kmečko delavske zveze, ki je bil 24. novembra. Župan Klanjšček je poročal o pobudah občinske uprave, zlasti o gradnji raznih infrastrukture, kar bo povzročilo, da bo občinski proračun zelo narastel, predvidevajo pa tudi izgubo, ki je neizogibna, če upoštevamo picle dohodke in velike zahteve občanov. Odbor Kmečko - delavske zveze je podprl politiko občinske uprave, ki tudi v bodoče predvideva večja javna dela, seveda pa bo potrebno zagotoviti kritje nastalih izgub. Na seji so govorili tudi o sestankih steuerjanskih občinskih upraviteljev s predstavniki novogoriške občine in o odnosu večine do manjšine v občinskem svetu, ki naj sloni na sodelovanju in vključevanju te manjšine v akcije, ki gredo v skupno korist vseh Steuerjancev. V nadaljevanju razprave so se dotaknili še vprašanja Briške gorske skupnosti, šolske problematike in občnega zbora Slovenske skupnosti v Gorici (omenjeni sestanki sekcije Slovenske skupnosti - Kmečko delavske zveze je bil pred nedavnim pokrajinskim občnim zborom).

»Steuerjanski vestnik« poroča tudi o skupnem praznovanju Steuerjancev, ki so letos dopolnili petdeset let življenja. V letu 1926 se je v Steuerjanu rodilo 46 otrok, vendar se je slavnosti udeležilo le devet jubilarov. Praznovanje se je pričelo z mašo, sledilo je polaganje venca pred spomenik padlim, nato pa izlet v Benetke. Sledi daljša poročila o verskem dogajanju v kraju, tako o obhajanju zahvalne nedelje 14. novembra, na katerem so se letos spominjali 50-letnice posvetitve domače cerkve, zgrajene po prvi svetovni vojni, ker je bila prejšnja porušena. Na zahvalnico je bila po maši tradicionalna blagoslovitev trak-

torjev. Teden pozneje je bila v Steuerjanu birma. 32 fantov in deklet (trije so prišli od drugod) je birmal nadškof Cocolin, ki je govoril v slovenščini, nekaj misli pa je na kratko podal tudi v italijanskem jeziku. Steuerjansko glasilo se na koncu tega članka spominja še 45-letnice smrti goriškega nadškofa F.B. Sedeja, strica dolgoletnega steuerjanskega župnika Cirila Sedeja. Po nadškofu Sedeju nosi ime steuerjansko katoliško prosvetno društvo, omembe vredno pa je tudi, da je bil prav nadškof Sedej tisti, ki je pred dobrimi 50 leti posvetil steuerjansko cerkev.

Zelo zanimiva je vest, v kateri beremo da je steuerjansko prosvetno društvo »F.B. Sedej« že pred časom pripravljalo tedensko oddajo na furlanski radijski postaji v Vidmu, vendar so z oddajo zaradi tehničnih težav prenehali. Sedaj pa ima društvo možnost pripravljati oddaj na italijanski privatni radijski postaji Radio Gorica 1. Na vrsti bo vsako nedeljo od 14.50 do 15. ure, učiteljica Anka Černic pa že ureja tedensko oddajo »Slovenska pesem in beseda«, ki je na sporedu vsako soboto od 10. do 10.45. Krajši sestavek nas seznaja z nakupom šolskega avtobusa, vodovodni konzorcij za vzhodno Furlanijo pa opozarja občane, naj zavarujejo vodovodne števce pred mrazom in ledom, ker bodo morebitne okvare zaračunali potrošnikom. »Steuerjanski vestnik« objavlja tudi poročilo o delovanju ansambla Lojzeta Hledeta, ki je obsegalo veliko število nastopov doma in v sosednji Sloveniji, ansambel je sodeloval pri organizaciji zamejskega festivala domače zabavne glasbe v Steuerjanu, njegovi člani pa so skupno z družinami preživel dopust v Ukva. Na koncu steuerjanskega glasila je objavljenih še nekaj vesti iz delovanja prosvetnega društva »F.B. Sedej«, iz katerih je razvidno, da tudi v letošnji kulturni sezoni deluje zelo živahno. Tako je v oktobru gostovala dramska skupina prosvetnega društva »Šandrež, 1. novembra je društveni pevski zbor pod vodstvom Hermana Srebrniča pel pred spomenikom padlim, 6. novembra je gostoval Goriški simfonični orkester iz Šempetra pri Gorici, domači zbor društva »F.B. Sedej« je sodeloval tudi na »Cecilijanki«, pro-

svetno društvo je pripravilo še miklavževanje in gostovanje amaterske dramske skupine iz Dreznice.

»Steuerjanski vestnik« je v tej številki objavil fotokopije uradnega slovenskega obvestila deželne uprave o osnutku splošnega urbanističnega načrta dežele Furlanije - Julijske krajine. To je verjetno prvi primer, vsaj v mestu Gorica, da so se pojavili ob italijanskih plakatih isti uradni plakati deželne uprave, natiskani tudi v slovenščini.

—0—

Kratke z Goriškega

Na zadnji seji sovodenjskega občinskega sveta so med drugim razpravljali o gradnji nove telovadnice, o nujnem popravilu strehe na stavbi, v kateri so nameščeni občinski uradi, in o delitvi podpor društvom, ki delujejo v občini. Prosvetno društvo Sovodnje je dobilo 26.000, Danica 150.000, Vipava 200.000, pevski Zbor Rupa - Peč 60.000, sovodenjski fotoklub 30.000 in jamarski klub »Kraški krti« 100.000 lir.

V Sovodnjah je prejšnji teden dopolnila 90 let Frančiška Tomšič - Žefetova. Ob jubileju ji kliče na mnoga leta tudi naš list!

V Gorici velja v zadnjem času zabeležiti dva glasbena dogodka. V torek, 7. t.m., je v Katoliškem domu v okviru abonmajskih koncertov, ki jih prirejajo Glasbena matica, Slovenska prosvetna zveza in ZSKP, gostoval Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Marka Muniha. Zbor je osvojil poslušalce tako z zglednim izvajanjem klasične kot tudi sodobne, zlasti slovenske zborovske literature. Naslednji dan popoldne je bila v isti dvorani tradicionalna glasbena prireditev, na kateri so nastopili otroški pevski zbori z Goriškega. Revija, ki je dobila že kar ustaljeno ime »Mini-Cecilijanka«, je delno prenašala tudi radijska postaja Trst A. Prireditve se je udeležilo veliko število poslušalcev, zlasti staršev nastopajočih.

Med močnim deževjem ob koncu prejšnjega tedna je Vipava zelo narasla in je v bližini Rupe poplavlila njive v neposredni bližini njenih bregov. Po deževju je nastopilo hladnejše vreme, tako da se je sneg z bližnjega trnovskega gozda spustil skoraj do nižine. Nastopila so zelo hladna jutra z močno slano.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

KRIVDA OČETOV

Uničenje Hirošime in Nagasaki spada nedvomno v ono maloštevilno skupino dogodkov, ki so zapustili zevajočo razpoko v kolektivni vesti človeštva. Tisti ožgani hrbti, iznakaženi obrazi in izmaličeni udi preživelih, ki jih je s časom začel objavljati tisk, so marsikomu zagrenili veselje nad tem, da je preživel najhujše klanje v zgodovini in doživel padec ene najkruzejših in najbolj slepih diktatur, kar jih človeštvo pomni. Toda znanost je vajena takih in hujših poškodb. Rana je navsezadnje rana, opekline je opekline in akutna reakcija radiacijske krize je nekaj, pred čemer znanost tudi v tistih za nas že oddaljenih časih ni bila ne-

močna, vsaj kar se tiče osnovnih fizioloških reakcij telesa na poškodbo. In bela starka smrt je končno stalen gost v znanstvenih kabinetih...

Ne, groza, ki se je v naslednjih letih kot strupen mraz začela zajedati v kosti in mozeg znanstvenikov, je bila drugačna. Z vsako poskupno jedrsko razstrelitvijo, ko je kazalo, da so si velesile edine samo v blazni tekmi, kdo bo razstrelil večje število bomb, je postajala pošastnejša in brezupnejša. Bila je to groza pred atomskim prekletstvom ne v biblijski sedmi, ampak v vse bodoče rodove...

Odkritje dednostnih zakonov, ki ga dolgujemo češkemu opatu Mendlu, spada med temeljne dosežke moderne biologije. Človek je

sad prepletanja ambientalnih in dednih faktorjev; ob spočetju podedujemo niz lastnosti, ki jih potem ambient oblikuje v popolno osebnost. Lastnosti se prenašajo od enega živega bitja na drugo z geni, ki so danes že čisto fizično določene enote. Ker dobimo gene od matere in očeta, pride lahko do tega, da imamo za isto lastnost, recimo barvo oči, dva nasprotujoča si gena. V takem primeru lahko eden nadvlada, postane dominanten, drugi pa recesiven, ostane torej skrit in se pojavi šele v naslednjih generacijah.

Doslej je bilo dokazanih precej več kot 500 dednih efektov in boleznih. Dva odstotka svetovnega prebivalstva trpita zaradi hudih dednih nevednosti in mi vsi nosimo recesivne gene, ki se lahko pojavijo na naših otrocih. Geni niso nekaj stalnega. Lahko se tudi spreminjajo, mutirajo. Žal je mutacija najpogosteje nega-

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Valjar protislovenske propagande na Koroškem

Kako lahko postane znanost služabnica politične propagande, dokazuje med drugim veliko število knjig in drugih publikacij, ki jih neprestano izdajajo nemško-nacionalistične organizacije in založbe na Koroškem in v katerih sodelujejo tudi univerzitetni profesorji in člani koroškega Zgodovinskega društva s prispevki, v katerih najdemo očitne laži, tendenčne trditve in izmišljotine. Čez Koroško in vso Avstrijo se vali tako neprestano ogromen valjar protislovenske propagande brez vsakega ozira na resnico, proti kateremu imamo Slovenci le omejene možnosti upiranja, delno zaradi pomanjkanja denarja in organizacijskih možnosti v ta namen, delno zaradi premajhne pripravljenosti in tudi podkovanosti naših znanstvenikov, da bi pobijali ta val propagandnih laži.

Ena takih značilnih nemško-nacionalističnih publikacij je bila posebna številka mesečnika »Die Kärntner Heimatbund«. Izšla je v obliki debelega zbornika, ki je štel 200 strani velikega formata, z dodatkom več kot sto strani oglasov in reklamnih člankov, že leta 1970, za petdeseto obletnico koroškega plebiscita, a še do danes ni odgovoril nanj noben slovenski znanstvenik ali publicist, čeprav je poln laži in obrekovanja ter poniževanja Slovencev, tako koroških kot drugih, zlasti kranjskih. Tu ne mislimo toliko čisto političnih člankov kot pa razne psevdoznanstvene, zgodovinske ali etnografske članke, ki so jih napisali ljudje, od katerih zaradi njihovega intelektualnega poklica in formalne izobrazbe ne bi pričakovali, da se bodo ponižali na tako nizko nacionalistično, da ne rečemo rasistično propagando in provincialno raven. Tako npr. piše zdaj že umrli zgodovinar dr. Martin Wutte, znan po svojem strastnem nasprotovanju in zanikanju vsega, kar je bilo v koroški zgodovini slovenskega (čeprav je sam nosil slovenski priimek), da so pripadali Slovani prvotno takoimenovani »vzhodni rasi«, ki je bila majhna in temna, medtem ko so Nemci po njegovem bolj visoke rasti in

svetlih las in oči. Šele pozneje da sta se na Koroškem obe rasi močno pomešali. Ta trditev je vzeta iz arzenala nacističnih propagandnih laži, kajti resni, tudi nemški antropologi so ugotovili ravno obratno: da je med koroškimi Slovenci in sploh med Slovenci več visokih ljudi kot med Nemci, da so pri Slovencih in avstrijskih Nemcih plavalasci nekoliko približno enako zastopani, kar pa zadeva barvo oči, je med Slovenci veliko več modro- in sivookih kot med Nemci. Slovenci so bili v stari Avstriji poleg Dalmatincev najbolj visokorasel narod. Po meritvah rekrutov v nekdanji avstrijski vojski so bili višji od Slovencev samo Dalmatinci, vse druge narodnosti z Nemci vred pa so bile nižje. Med vsemi narodi nekdanje Avstrije so imeli Slovenci največ dolgoglavih in srednjeglavih tipov, kar velja za značilnost nordijskih narodov, medtem ko so imeli prebivalci tistih avstrijskih dežel, kjer ni bilo nikoli slovenske poselitve, najnižje postave in najmanj dolgoglavih tipov. Tako je bilo npr. tudi med Kočevarji več temnolasih kakor med okoliškimi slovenskim prebivalcem. Statistike o tem so bile objavljene v debelih zbornikih o avstro-ogrski monarhiji, ki so izšli malo pred koncem te države in so še danes zelo razširjeni. Kljub temu si je upal Wutte v svojem spisu zapisati očitne laži, da bi tako ponižal Slovence v tujo raso, privandrano nekje z meje Evrope in Azije. Tako tudi ni čudno, da uporablja Wutte izraze kot »blagoslov nemške kulture«, »spoštovanje pred nemško kulturo«, »teženje po pripadnosti k nemškemu kulturnemu krogu« in podobno.

Do podobnih stvari se spozablja znani zgodovinar dr. Walther Fresacher. Tu ni mogoče naštetih vseh njegovih potvorb in laži, omenimo naj le, da se dela, kakor da še nikoli ni slišal, da je nemška beseda Edlinger le prevod slovenske besede kosez, ene izmed ključnih besed koroške, t.j. slovensko - koroške zgodovine. Fresacher pa trdi, da so bili Edlingerji, t.j. kosezi, bavarski naseljenci, ki so jih naselili frankovski vladarji med Slovenci po velikih uporih proti pokristjanjevanju v osmem stoletju, da bi držali odslej Slovence v pokorščini, in to trditve opira le na sklepanje, da nemški gospodje pač ne bi bili mogli dopustiti, če bi bili kosezi oziroma Edlingerji Slovenci, da bi ta vplivna in mogočna plast obstojala še naprej in bila nosivec slovenskega odpora, in pa na ime Edlinger. Že nešteto zgodovinarjev in jezikoslovcov pa je ugotovilo, da je bila beseda Edlinger samo nemška označba slovenskih plemičev oziroma kmetov svobodnjakov kosezov in je samo označevala pri Bavarcih njihov položaj.

Prav tako šari Fresacher z znanim koroškim romanjem na štiri gore in proglašja to za keltško pogansko dediščino, čeprav je bilo to romanje čisto slovenska navada in je morda nastalo — po ugotovitvah nekega drugega avstrijskega zgodovinarja — šele v srednjem veku. Toda take za lase privlečene trditve služijo ljudem, kot sta Wutte in Fresacher, za to, da lahko zanikajo delež Slovencev v koroški zgodovini in ljudski kulturi. Žal da najdemo v družbi ljudi, kot so Wutte, Fresacher, znani na-

sprotnik Slovencev Viktor Miltschinsky, Valentin Einspieler, se dela voditelja takoimenovanih Vindišarjev, zloglasnega Karla Dinklageja in drugih tudi nekatere resnejše zgodovinarje in etnografe, kot sta npr. Oskar Moser in Wilhelm Neumann. Za njun ugled in za ugled avstrijske znanosti bi bilo boljše, če bi se držala proč od takih propagandnih, šovinističnih in lažnivih publikacij, kot je ta zbornik.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE v Trstu
Kulturni dom

OTVORITVENA PREDSTAVA

Franček Rudolf
KOŽA MEGLE
krstna uprizoritev

Scena	DRAGO TURINA
Kostumi	ANJA DOLENČEVA
Pantomima kurentov	JOŽE ŠTRAFELA
Glasba	MOJMIR SEPE
Režija	JOŽE BABIČ

V petek, 17. t. m., ob 20. uri za abonma red J. V soboto, 18. t. m., ob 16. uri izven abonmaja in ob 20.30 za abonma red B - prva sobota po premieri in red F - sindikalni.

V nedeljo, 19. t. m., ob 16. uri za abonma red G - okoliški. V četrtek, 23. t. m., ob 16. uri za abonma red H. V petek, 24. t. m., ob 16. uri za abonma red I.

—o—

Kulturne novice

Izšel je »Jadranski koledar« za leto 1977. Dobi se z dodanimi knjigami vred v Tržaški knjižarni.

Izredno dejavnost je razvil zadnje čase prof. Pavle Merku, in sicer kot etnograf in kot skladatelj. Poleg obsežnega dvojezičnega dela o ljudski kulturi Slovencev v Italiji, predvsem tistih v Beneški Sloveniji, je zložil opero »Kačji pastir«, ki je doživela — na libreto Svetlane Makarovič — nedavno resničen uspeh pri izvedbi v Verdijevem gledališču v Trstu tako pri občinstvu kot pri kritiki.

Izšla je tretja številka mladinskega mesečnika »Pastirček«.

Te dni bo prišla iz tiskarne, deseta, zadnja številka »Mladike«.

—o—

IZ DELOVANJA SKK

V soboto, 11. t. m., smo v klubu imeli v gosteh mladinsko versko skupino »Mozaik« iz Ljubljane. Srečanje je potekalo v veseljem vzdušju.

Prihodnjo soboto, 18. decembra, bomo v klubu imeli

OBCNI ZBOR

Začetek ob 19.30. Vljudno vabljeni.

—o—

V zadnji številki revije »Studi Goriziani«, ki je izšla pred kratkim, je objavljen tudi članek Andreja Bratuža »Musica sacra slovena nel Goriziano« (Nabožna slovenska glasba na Goriškem). Gre za italijanski prevod predavanja, ki ga je imel prof. Bratuž v letošnji jeseni na 11. srednjeevropskem kulturnem srečanju v palači Attems v Gorici.

PRIJETNO PRESENEČENJE

Slovensko gledališče je začelo novo sezono s krstno predstavo igre Frančka Rudolfa »Koža megle«, ki je nekaka zimska pravljica o demonskih silah, kot jih poosebljajo koranti neke v pokrajini ob Dravi in ljudje pod njihovim vplivom oziroma obsedeni od njih.

Delo je z očitnim užitkom in veseljem zreziral Jože Babič, v glavnih vlogah pa so nastopili Lidija Kozlovič, Jožko Lukeš, Zlata Rodošek, Alojz Milič, Stojan Colja, Livij Bogatec, Anton Petje, Miranda Caharija in Miloš Batelino ter jih dobro odigrali. Predstava je ugaljala in tisto kar je bilo na njej dobrega, je daleč nadkrililo tisto, kar bi bilo vredno kritike. Vsi ljudje, s katerimi smo po predstavi govorili, so se zelo ugodno izrekli o predstavi, o režiji, pa tudi o odrski glasbi, ki jo je zložil Mojmir Sepe.

Stalno slovensko gledališče v Trstu je tako nepričakovano dobro začelo letošnjo sezono in upajmo, da jo bo tako tudi nadaljevalo.

Sodobno kmetijstvo

Pomen kontrole mlečnosti

Kot drugod po svetu tudi pri nas deluje služba kontrole mlečnosti. Pred leti je bilo njeno delo, ki ga je prevzela rejska zveza, še dokaj okrnjeno in nepopolno, zdaj obsega kontrola vrsto pomembnih plati — razen količine in tolsče tudi odstotek beljakovin, starost, laktacijsko dobo, oplemenjevanje itd. Kontrola torej ni več omejena na vpisovanje dobrih krav v rodovnik in mišljena kot poživitev prometa rodovniških krav in plemenskih bikov, ampak je postala sredstvo za hitro odkrivanje pomanjkljivosti reje. Seveda, da bi to res postala tudi pri nas, bo treba še nadalje poskrbeti za popularizacijo kontrole, za raztolmačenje njenega pomena rejcem, ki sicer dobivajo oziroma naj bi dobivali ob koncu laktacijske dobe list z vsemi podatki o določeni kravi. Vsekakor je kontrola mlečnosti dobila večji razmah kot pred leti in tudi

pomen, saj so kontrolorji v tesnem stiku z rejci in na drugi strani s strokovnjaki, tako da bi bilo mogoče še bolj učinkovito uresničiti določene rejske cilje. Žal niso vsi naši rejci spoznali pomena kontrole mlečnosti, in je še dosti krav zunaj kontrole, pa čeprav se je po našem ozemlju mnogo o tem govorilo, predavalo, pa tudi pisalo.

Premalo rejcev se zaveda pomena kontrole

Selekcijska služba dobiva od kontrole mnogo koristnih podatkov, saj le na ta način pride do prave slike o vrednosti bikov in krav za genetsko izboljšanje čred. Vse premalo se rezultatov kontrole mlečnosti in obenem podatkov o plodnosti, o vsestranski vrednosti posameznih krav zavedajo rejci. Ne samo, da ob boljšem poznavanju svojih krav iztržijo višjo ceno pri prodaji le-teh za rejske namene, ampak imajo tudi možnost, na osnovi podatkov o posameznih kravah, da zboljšajo kakovost čred in na ta način pocenijo rejo in pridelovanje mleka. Podatki službe za kontrolo mlečnosti so torej namenjeni tudi rejcem samim. Mogoče se bo v prihodnje več rejcev odločilo za kontrolo svojih krav, ko bodo morali začeti plačevati precej visoko pristojbino za osemenjevanje svojih krav, katere bodo oproščeni rejci krav pod kontro-

lo. Kakšenkrat zaležejo komaj metode, ki se tičejo denarja.

Kot bližnji cilj, ki naj si ga zada naša rejska zveza, bi vsekakor kazalo postaviti v ospredje večjo skrb za branje in razumevanje podatkov in rezultatov kontrolne službe, v daljšem roku pa cilj vzpostaviti sistem kontrole, ki bo vključevala tudi podatke o krmljenju, stroških, dohodkih, da bodo rezultati dobivali vedno večjo vrednost in uporabnost.

—o—

Novice

F. J. Strauss in voditelj CDU Kohl sta se zaenkrat pobotala in njuni stranki bosta v nemškem zveznem parlamentu spet nastopali enotno.

V Velenju na glavnem trgu bodo postavili leta 1977 na »praznik mladosti« nad 10 metrov visok bronasti spomenik predsednika Tita. Kip je delo znanega zagrebškega kiparja Augustinčiča. S tem bodo počastili Titovo 85-letnico in 40-letnico njegovega vodstva jugoslovanske partije oziroma ZKJ.

V Kanadi in v Franciji se je razvnela polemika o zmagi separatistov v francosko govoreči kanadski provinci Quebec, eni izmed avtonomnih dežel, ki sestavljajo kanadsko federacijo. Pričakuje se namreč, da bodo izvedli separatisti čez štiri leta ljudsko glasovanje o odcepitvi Quebeca, ki naj bi postal samostojna država. V angleško govorečem delu Kanade se bojijo, da bo to oslabilo Kanado nasproti gospodarskemu pritisku južnega sosedu — ZDA.

Mali oglasi

SLUŽBA V RIMU: Uradnica z znanjem nemškega, italijanskega in slovenskega jezika dobi službo v Hotelu BLED v Rimu. Hrana in soba zajamčena. Ponudbe na upravo HOTEL BLED, 00185 ROMA, Via S. Croce in Gerusalemme 40, tel. šte. (06)777102.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Nadaljevanje s 5 strani

tivna. Ena sama mutacija ne more nikdar spreminiti poprečneža v genij, ker pride pri tem v poštev veliko genov in je verjetnost, da bi vsi istočasno mutirali, izredno majhna. Ena sama mutacija, ki onesposobi eno samo specifično funkcijo, pa lahko privede do razumske podpoprečnosti. Iz tega razloga bi večina naših recesivnih genov povzročila nezaželjene lastnosti, če bi postala dominantna.

Do mutacij pride v naravi v zelo dolgih časovnih presledkih in njihov učinek na družbo omejuje stabilizacijski princip naravne selekcije neugodne mutacije se ne širijo, ker za življenjsko tekmo nesposobni ne preživijo. To velja za prosto in neizprosno kompetitivno živalsko družbo. Človek je seveda prelomil zakone narave, toda o tem v enem prihodnjih nadaljevanj. To, kar nas na tem mestu zanima je, da *žarčenje povzroča mutacije*. H. J. Muller, ki je to odkril leta 1928, je na konferenci Združenih Narodov leta 1955 v Ženevi izjavil v zamotnem specialističnem žargonu: »Človekov reprodukcijski material je njegova najdragocenejša in najbolj nenadomestljiva dobrina. V razmerju s prevladujočimi reprodukcijskimi navadami je ta dobrina podvržena stopnji variacije, ki mejí na preveliko. Pod temi pogoji mora biti človekova prva skrb pri občevarjanju z žarčenjem njegova lastna varnost.«

Še dva pojavi neugodno vplivata na končni rezultat. Prvi je trajnost genetskih sprememb. Spremenjenim genom ni mogoče več dati prvotne podobe (takoimenovana genetska inženjerija bodočnosti se nujno omejuje na oploteno jajce). Drugi efekt je kumulacija ra-

diacijskih doz. 300 Röntgen (radiacijska merska enota) v enem dnevu je največkrat smrtna doza. Ista doza, porazdeljena enakomerno na trideset let, ne povzroči nobenih zunanjih učinkov na osebu bolnišnic, ki se ukvarja z radioaktivnim materialom ali z žarki X. Z genetskega vidika pa je škoda enaka, saj se stvari enako število mutacij. S tega vidika so višji radiacijski nivoji paradoksnno morda manj nevarni, saj s tem, da uničijo nekatere reprodukcijske celice, preprečijo da bi se škodljive mutacije pojavile.

Celica je odličan računovodja in skrbno beleži celotno vsoto obsevanj, pa naj bo to že od fosforescentnih številčnic ur, zdravniškega obsevanja ali röntgenskih pregledov. Prav tako skrbno beleži in sešteva za večne čase vsak povišek ambientalne radioaktivnosti, takoimenovano radiacijsko ozadje. Do nastopa atomskega veka je bilo to odvisno samo od naravne radioaktivnosti okolja. Toda z vsako atomsko bombo, ki je doslej eksplodirala, se je ta osnovna mera radioaktivnosti večala. Zaradi tega večanja je do leta 1970 umrlo preko milijon otrok. Po mnenju Ernesta J. Sternglassa, ki je objavil te podatke po neodvisnem britanskem televizijskem sistemu in jih pozneje potrdil po radijskih mikrofonih BBC-ja, je polovico smrtni otrok pod enim letom pripisati povečanju ambientalne radioaktivnosti zaradi atomskih eksplozij. »Vsaka megatona«, je dejal, »povzroči smrt 10 tisoč otrok.« Dejansko je študija, ki so jo vodili v obdobju jedrskih poskusov, ugotovila, da se je odstotek otroške umrljivosti podvojil v ZDA in skoro podvojil v Veliki Britaniji. Vzrok je po Sternglassu iskati v biolo-

škem vedenju stroncija 90, enega stranskih produktov jedrske fuzije, ki je v največji meri odgovoren za radioaktivno usedanje po atomski eksploziji, takoimenovani fall-out. Iz zraku pride ta radioaktivni izotop na živalsko in človeško rastlinsko hrano in tako posredno ali neposredno v človeško telo, kjer se fiksira v kosteh. Tam se po mnenju Sternglassa spremeni v izotop itrija in preide v razne organe, predvsem spolne...

To je tisti strah atomskega prekletstva, ki je prisilil velesili, da sta podpisali atomsko premirje. Še prej pa je mobiliziral tisoče v organizirano državljansko protestništvo, ki je zadržalo najslabše podobo s protiatomskimi pohodmi, morda zlasti z aldermastonскими maršmi. Vsako leto se je tedaj pri angleškem atomskem središču Aldermaston zbrala velika množica ljudi in odkorakala proti Londonu v znamenju obrnjene gaelskega križa, simbola nenasilnega boja za mir, s filozofom in matematikom Bertrandom Russelom, tedaj že belolasim starčkom, na čelu. V prestolnici se je ta ogromna človeška gmota zgrnila na zelene travnike Hyde Parka. Toda, bolj kot vsa pestra in razgibana množica udeležencev je piscu z enega teh pohodov, ki ga je doživel, ostala v spominu kot dokument časa in kraja podoba priletnega duhovnika. Stal je sredi maloštevilne črede preplašenih župnijskih dam, obkoljen od tega, kar je zanj moral biti orjaški Babilon idealistov, alkoholikov, anarhistov, komunistov, šaljivcev, laburistov, radovednežev antialkoholikov, žeparjev, kitaristov, plehmužikantov, lju bimcev, študentov, izletnikov; in vendar je koščena roka betežnega starčka krčevito stiskala ročaj table s pretresljivo prošnjo atomskega veka: Kristus, stori, da nas ne izničijo!

S. M.

ŠAH

Upali bi si reči, da nobeno vprašanje o šahu bolj ne izdaja laika kot ono, znano: »Koliko potez naprej vidi velemojster (ali mojster ali kdorkoli)?« V vprašanju se namreč lepo, odkritosrčno zrcali zelenčeva neizvedenost; količ kaj izkušeni ve, kako presneto je to število odvisno od faze partije, od položaja, od posamezne variante... Če pa je število preračunanih potez spremenljivka, odvisna od tolikih drugih, lahko vseeno postavimo trditev: pri vsem ostalem enakem zmaga oni, ki vidi dlje. (»Videti« je okrajšava za »videti pravilno«). Dokazati tega ne bo težko. Lahko se zgodi, da najboljši in najslabši igralec naredita v istem položaju isto potezo, isto močno, z dvema kličajema opremljeno potezo. Toda prvi ve za nje prave razloge, za njen najgloblji smisel, drugi jo naredi iz napačnih razlogov, si z njo obeta nekaj, kar je njemu samemu škodljivo, ali vsaj ne najboljše, ali neizvedljivo, ali nekaj, kar vsak vrednejši nasprotnik brez težave ovrže. Za resnost in pravičnost naše igre govori dejstvo, da skoro vedno skoro nič ni odvisno od ene same poteze: kako pogostokrat bi sicer najboljši in najslabši požela iste sadove!

Bralca vabimo h kratki meditaciji, ki bo v spodnji partiji došel položaj, ki nastane po deveti potezi belega. Isti odgovor nanjo: 9... Sc8 je lahko genijev preblisk ali bedakov spregled; vse je odvisno od tega, koliko naprej vidi ta ali oni.

NYHOLM — RETI Dansi gambit

1.e4 e5 , 2.d4 ed4 : , 3.c3 dc3 : , 4. Lc4 d5! (črni vrača kmeta, da ne zaostane popolnoma v razvoju) , 5.Ld5: cb2 : , 6.Lb2:

Sedaj beli grozi 7.Lf7: + Ke7, 8.La3+ in črni izgubi damo.

6...Sf6!

Se ubrani prejšnje grožnje, saj na 7.Lf7: + sledi 7...Kf7: , 8.Dd8: Lb4+9Dd2 Ld2: + , 10. Sd2: .

7.Sf3 Lb4+ , 8.Kf1 0-0, 9.Db3

Prišli smo do položaja, ki ga hočemo izkoristiti v poučne namene. Vživimo se v črnega, in sicer najprej v kratkovidnega A, nato v povprečnega B, vse do Retija C! Kaj vsakdo izmed njih pretehta in do kam?

A) igra mirno 9...Sc6 misleč, da s tem brani napadeno figuro;

B) bo najbrž umaknil figuro, saj vidi, da bo obrambo 9...Sc6 nasprotnik izpodkopal z 10. Lc6: bc6: , 11. Db4: ,

C) zavestno pristane na omenjeno izgubo figure, ker vidi varianti, temelječi na odprti b-liniji in diagonalni a6-f1; in sicer:

D) 11...Tb8!! , 12.Db8:?? Dd+ , 13. Se1 La6+ itd.

E) 11... Tb8!! , 12. Db8:?? Dd1+ , 13. Db2: Dd1, 14 Se1 La6+ itd.

9...Sc6!! , 10. Sc3 De7 , 11.a3 Ld6 , 12. Te1 Se5 , 13.Se5: Le5: , 14. Lc4

Sedaj bo črni s krepko roko zasedel linijo za linijo, diagonalno za diagonalno.

14...c6 , 15.h4 b5 , 16.Le2 Le6 , 17.Dc2 Dc5 , 18. Tc1 Tfd8 , 19.g3 a5, 20.Db1 Td2! , 21.Sd5

Na kar odgovori črni s prikupno kombinacijo:

21...Tb2: , 22.Dd2: Dd5: , 23.ed5: Lb2: , 24. Tc2 Ld5: , 25. Beli se vda.

Saj je ostala napadena še njegova Th1.

Socialni kotichek

VOJNE POKOJNINE

Smatramo, da je primerno, če že takoj povemo, da je doklada zaradi nezaposlitve v smislu 22. člena zakona št. 313/68 podeljena brezposelnim pohabljenecem in vojnim invalidom, ki uživajo pokojnino ali so deležni obnovljive doklade od 2. do 8. razreda in sicer moški, če še niso dosegli 60. leta starosti, ženske pa, če še niso dosegle 55. leta. Doklada je podeljena na prošnjo, ki mora biti predložena teritorialno pristojnemu pokrajinskemu zakladnemu ravnateljstvu.

SLOVENSTVO — FOLKLORA, POEZIJA, PROVINCIALNOST?

(nadaljevanje s 1. strani)

žel in po politični avtonomiji za slovenski narod. Višek tega vsesplošnega političnega in vsestranskega, tudi socialnega osveščanja je dosegel slovenski narod med drugo svetovno vojno, v osvobodilnem boju, ki je zadobil obliko narodne in socialne revolucije.

Toda v zadnjih tridesetih letih je v slovenskih masah ta zalet po polni narodni razvitosti čudno uplahnil in danes imamo pogosto občutek, kakor da smo padli nazaj v stanje, kot je bilo sredi preteklega stoletja. Neka čudna pasivnost in konservativnost (tudi če si nadeva avantgardne značke) nas vleče nazaj, nas razpolitizira kot narod, nas dela le še jezikovno skupnost, etnijo, folklorno posebnost, politično provinco. Naše manjšine veljajo le za »jezikovne manjšine«, ne pa za narodne manjšine, in tako pojmovnje se počasi polasča nas vseh.

K temu veliko prispevajo tuje radijske oddaje, namenjene Slovincem. Tako npr. radijska oddaja »Deutsche Welle« kot tudi nekatere druge radijske postaje dosledno pojmujejo Slovence samo kot etnijo s posebnim jezikom in folkloro in z lastno provincialno literaturo in nas obravnavajo zgolj iz tega zornega kota. Tako se npr. v teh oddajah kar žaljivo pogosto vrstijo samo poročila in članki o naši literaturi, do besede prihajajo sami literati, niti besede pa ne slišimo o naših drugih narodnih vprašanjih, zlasti političnih. Slovenska politika je v teh oddajah, zlasti v oddajah radia »Deutsche Welle«, tabu. Politični komentarji so iz njih izključeni. Slovenija je obravnavana zgolj kot provinca, pitajo nas samo s članki o slovenski poeziji in o pesniških jubilejih, drugi problemi, ki so značilni za današnje življenje slovenskega naroda, za vodstva in urednike teh radijskih postaj ne obstajajo. Morda so prepričani, da smo Slovenci »vzhičeni« nad tem, če nam govoričijo zgolj o naših pesnikih, toda dejansko je to za slovenski narod in državno-pravno stanje slovenske republike kot federalne države slovenskega naroda, enega izmed evropskih narodov, žaljivo in poniževalno. To potiskanje slovenstva na področje folklorne, poezije, provincialnosti, je tisto, čemur se moramo z vso odločnostjo upreti in najprej sami v sebi obnoviti zavest naše polnosti in ravnopravnosti kot narod in nato tudi nasproti vsem drugim.

Imenovana doklada ni združljiva z dokladi socialnega skrbstva in tudi ne z odškodnino za brezposelnost.

Doklada, dodeljena zaradi nezaposlitve, znaša sedaj letno 204.000 lir.

Potrdila za podelitev doklade kot tudi sporočila, ki se nanašajo na preskrbo zaposlitve prizadetim ali na črtanje prizadetih iz seznamov za zaposlovanje brezposelnih delavcev, so morala biti sprva izstavljena s strani Vsedržavne ustanove za vojne invalide. To pa zato, ker so bila na osnovi apliciranja zadnjega odstavka 16. člena zakona št. 426/68 za razdobje pet let od dneva, ko je stopil ta zakon v veljavo, objavljena v Uradnem listu št. 109 z dne 30. aprila 1968, pristojna za preskrbo zaposlitve vojnih upokojencev še vedno Pokrajinska ravnateljstva prej omenjene Vsedržavne ustanove za vojne invalide. Precej časa je že, odkar je potekel omenjeni petletni rok, zato se zdaj ukvarjajo z iskanjem zaposlitve tudi za vojne invalide in z uvrščanjem teh v sezname za zaposlovanje pokrajinski uradi za delo.

Glavno ravnateljstvo za vojne pokojnine je namreč z okrožnico št. 332 z dne 27. avgusta 1976 določilo v sporazumu z ministrstvom za delo in socialno skrbstvo, da morajo prej omenjeni Pokrajinski uradi zato, da je prizadetim dodeljena doklada zaradi nezaposlitve, potrditi na osnovi tega, kar je razvidno iz njihovih lastnih uradnih spisov, da je ta dejansko brezposeln zaradi okoliščin, za katere ni odgovoren, in da mu zato pripada pravica za dosego doklade.

Isti pokrajinski uradi za delo bodo imeli tudi na skrbi, da bodo pravočasno obvestili pokrajinsko zakladno ravnateljstvo o morebitni zaposlitvi invalida.

Za obsežnejša obvestila se lahko obrnete na Patronat EPACA v Trstu, ul. Roma 20, tel. št. 38100, kjer vam bodo nudili brezplačno in v celoti vso potrebno pomoč.

—o—

SEJA OBCINSKEGA SVETA V DEVINU NABREŽINI

(Nadaljevanje s 4. strani)

rilo neko igro v občinski telovadnici, katero so zastoj opremili občinski delavci. SSK je glasovala proti temu, ker niso bila deležna iste pozornosti tudi domača društva!

Sledila je še odobritev pravilnika za delovanje svetov staršev in učiteljic v otroških vrtcih. SSK se je pri tem vzdržala, ker smatra, da bi bilo bolje poskrbeti za neki skupni občinski odbor (enega za slovenske in drugega za italijanske vrtce), ki bi koordiniral delovanje posameznih sekcij.

Končno je občinski svet vzel na znanje predloge za vaške sosvetnike. S tem se zaključuje uvodni del sosvetov in v začetku prihodnjega leta bomo praktično videli, kako bodo ti organizmi delovali in predvsem, če teritorialna porazdelitev odraža skupne interese.

nk

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51